

СТАНОВИЩЕ

от

д.изк.н. Петер Кънчев Цанев

професор в Национална художествена академия, София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

доктор

в професионално направление 8.1.

Теория на изкуствата

Автор:

Веселина Кирилова Йончева

Тема:

**ЖИВОПИС В ХРАМОВЕТЕ, ИЗГРАДЕНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО ДО 1941 Г.
НА ТЕРИТОРИЯТА НА СЪВРЕМЕННИЯ ГРАД СОФИЯ**

Научен ръководител:

проф. Емануел Мутафов

Предложеният дисертационен труд е с обем 499 страници, увод, пет глави, заключение и библиография с 225 заглавия. Включен е и каталог на разглежданите паметници от 357 страници. Приложени са общо 261 илюстрации.

Целите и задачите на изследването, заявени от автора, могат да бъдат резюмирани по следния начин:

1. Първата цел на изследването, която има историографска насоченост, е свързана с проучване на църковната живопис и архитектура в софийските храмове, изградени от Освобождението до 1941 г. като в границите на съв-

ременния град София са включени бивши села, като например Челопечене, Княжево, Ботунец, Владая и др.

2. Втората цел на дисертацията е насочена към това да бъдат изследвани подробно и в дълбочина най-изявените църковни художници, работили в София след Освобождението.

Първата цел е ясно формулирана и очертава точните изследователски граници на разглеждания дисертационен труд. Характера на тази цел съвсем логично отпраща към задълбочено проучване и систематизиране на научната литература по темата, както и на съществуващите данни и архивни източници, свързани с храмовата архитектура и живопис в град София от 1878 г. до 1941 г.

Втората цел показва намерението на автора проучената и систематизирана информация да послужи като методологическа основа за интерпретиране на най-изявените църковни художници, ателиета/екипи, работили в разглеждания период.

Първата глава на дисертацията разглежда историческият контекст, в който се изграждат и изписват храмовете в София след 1878 г. Тази част на изследването разкрива различни аспекти от богатата история, свързана с развитието на храмовата архитектура и живопис в град София.

Втората глава е посветена на зараждането на художествения живот в новоосвободената столица на България. В тази глава са анализирани специфичните особености на културната политика за изписване на храмовете от периода.

В следващите две глави се разглеждат съответно: църковната архитектура и църковна живопис през периода 1878-1941 г. в град София.

Приносен акцент в тази част на дисертационния труд са ясно изведените тенденции през които преминава църковната архитектура и живопис за периода от Освобождението до 1941 г. в град София. Както при архитектурата, така и при живописа, се оформят две направления на развитие, предопределени от сблъсъкът между

старата възрожденска традиция и стремежът към представителност и идентифициране с напредналите държави. Първото направление е наречено от докторантката „традиционно“, доколкото се явява продължение на късновъзрожденската практика, а второто направление е определено от нея като „официално“ или „академично“, тъй като в него работят изключително академично подготвени архитекти и художници.

В пета глава са изведени хронологически портретите на най-изявените църковни художници, както и ателиета и сдружения, работили в София след Освобождението. За целта на проучването са систематизирани църковните поръчки, изпълнени от авторите за храмовете в столицата за периода 1878-1941 г.

В заключителната част на дисертацията се пресичат въпроси и обобщения с различен характер, които очертават основните изводи на изследването, свързани с направената периодизация и нейната аргументация.

Дисертацията „Живопис в храмовете, изградени от Освобождението до 1941 г. на територията на съвременния град София.“ е оригинално научно изследване, което е базирано върху задълбочени теоретични познания в областта на изкуствознанието.

Дисертацията е фокусирана върху обширна проблематика и заслужава адмирации, защото приема предизвикателството да предложи подходящ хоризонт за конкретна теоретична интерпретация.

Успехът на дисертацията е свързан също така и със създаването на уникален каталог с всички храмове на територията на града, достъпни за изследване като една част от тези храмове не са публикувани досега.

В заключение смятам, че научната стойност на предложението за рецензиране дисертационен труд е безспорна и отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

София

11. 02. 2021 г.

/проф. д. изк. Петер Цанев/